

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos
žemės ūkio ministro
2023 m. d.
įsakymu Nr. 3D-

RAŠTAS DĖL VALSTYBĖS SIEKIAMŲ TIKSLŲ IR KELIAMŲ LŪKESČIŲ VALSTYBĖS ĮMONEI ŽEMĖS ŪKIO DUOMENŲ CENTRUI

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

Šiuo raštu dėl valstybės siekiamų tikslų ir keliamų lūkesčių (toliau – Raštas) pateikiami Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos (toliau – Ministerija), kuri įgyvendina valstybės įmonės Žemės ūkio duomenų centro (toliau – valstybės įmonė) teises ir pareigas, lūkesčiai dėl valstybės įmonės veiklos kryptių, valstybės įmonei keliamų tikslų ir veiklos principų.

Lūkesčiai formuojami 4 metų laikotarpiui, tačiau pagal poreikį Raštas gali būti atnaujinamas. Raštas turėtų tapti pagrindu rengiant ir peržiūrint valstybės įmonės strateginį veiklos planą. Šis Raštas nėra teisinis įpareigojimas ir yra skirtas nustatyti valstybės įmonės finansinius ir nefinansinius ilgalaikius (strateginius) ir trumpalaikius (taktinius) tikslus, įvardyti valstybės įmonės pagrindines ir kitas veiklas, veiklos prioritetus, esminius veiklos rodiklius, atsakomybės poreikius bei užtikrinti efektyvų bendradarbiavimą tarp valstybės įmonės ir Ministerijos.

Šiuo Raštu Ministerija nesiekia apriboti ar be reikalo išplėsti valstybės įmonės ar jos valdymo organų teisių ar pareigų. Valstybės įmonė ir jos valdymo organai visų pirma privalo vadovautis galiojančiais teisės aktais, valstybės įmonės įstatais ir kitais Ministerijos priimtais sprendimais, gerąją valstybės įmonės valdymo praktiką ir prisiimti atsakomybę už priimtus sprendimus. Įgyvendindami šiame Rašte nurodytus Ministerijos lūkesčius valstybės įmonės valdymo organai privalo vadovautis protingumo, skaidrumo, efektyvumo ir racionalaus turto valdymo principais.

II SKYRIUS VALSTYBĖS SIEKIAMAI TIKSLAI VALSTYBĖS VALDOMOJE ĮMONĖJE

Valstybės įmonės pagrindinė veikla – registrų, kadastrų ir valstybės informacinių sistemų, kurių tvarkytoja paskirta, valstybės įmonė, administravimas, projektavimas, diegimas, eksploatavimas, tobulinimas, geodezijos, kartografijos, melioracijos darbų atlikimas, Lietuvos erdvinės informacijos portalo tvarkymas, teritorijų planavimo dokumentų rengimas, valstybinės žemės sklypų pardavimo ir nuomos aukcionų vykdymas, kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) pripažinimo žemės ūkio kooperatinėmis bendrovėmis (kooperatyvais) administravimas.

Valstybės įmonės vykdoma kita veikla – galvijų ir arklių pasų išdavimas, registrų, informacinių sistemų, duomenų bazių funkcionavimo užtikrinimas, apleistų žemių duomenų rinkinio kūrimas, žemės konsolidacijos projektų rengimo ir įgyvendinimo organizavimas, teritorijų planavimo, dirvožemio vertinimo ir tyrimų darbų atlikimas, Lietuvos erdvinės informacijos infrastruktūros erdvinių duomenų rinkinių teikimas, erdvinių duomenų, skaitmeninių žemėlapių, elektroninių paslaugų platinimas, kitų komercinių ir nekomercinių veiklų vykdymas.

Tikimasi, kad valstybės įmonė tinkamai ir nepertraukiamai vykdys jai Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatyme, Lietuvos Respublikos kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) įstatyme, Lietuvos Respublikos mokesčio už aplinkos teršimą įstatyme, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų teikimo pagal paslaugų kvitą įstatyme, Lietuvos Respublikos geodezijos ir kartografijos įstatyme, Lietuvos Respublikos melioracijos įstatyme, Lietuvos Respublikos žemės įstatyme, Lietuvos Respublikos žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatyme, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimuose, žemės ūkio ministro įsakymuose pavestas funkcijas.

Valstybės įmonei keliami veiklos tikslai:

1. Siekti valstybei svarbių tikslų įgyvendinimo atliekant specialiuosius įpareigojimus ir pelningos veiklos:

1.1. atlikti registrų, kadastrų ir valstybės informacinių sistemų, kurių tvarkytoja ji bus paskirta, administravimo, projektavimo, diegimo, eksploatavimo, tobulinimo darbus, geodezijos ir kartografijos darbus;

1.2. užtikrinti Lietuvos erdvinės informacijos infrastruktūros erdvinį duomenų teikimą į Europos Bendrijos erdvinės informacijos infrastruktūros (INSPIRE) portalą;

1.3. atlikti melioracijos darbų ir melioracijos statinių naudojimo valstybinę priežiūrą;

1.4. rengti duomenis apie šalies žemės fondo būklę, atlikti žemės išteklių naudojimo stebėseną, vykdyti žemės valdų struktūrų gerinimo ir apleistų žemės plotų mažinimo priemones;

1.5. vadovaujantis Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktais rinkti, kaupti, apdoroti ir teikti duomenis, apibūdinančius žemės ūkio produkcijos gamintojų ūkinę finansinę veiklą ir jos rezultatus;

1.6. vykdyti kitas valstybės įmonei teisės aktais pavestas funkcijas.

2. Vykdyti kitą, šiame Rašte numatytus lūkesčius atitinkančią, pelningą komercinę veiklą.

Ministerija, kaip valstybės įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija, tikisi, kad valstybės įmonė veiklą vystys Rašte nustatytais kryptimis ir keliamais lūkesčiais.

III SKYRIUS NEFINANSINIAI LŪKESČIAI

Valstybei svarbių funkcijų užtikrinimas.

Valstybės įmonė turėtų užtikrinti kokybišką valstybei svarbių – įstatymais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, žemės ūkio ministro įsakymais ir kitais teisės aktais pavestų funkcijų atlikimą.

Veiklos efektyvumas.

Valstybės įmonė, kuri įsteigta reorganizavus valstybės įmonę Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centrą, valstybės įmonę Distancinių tyrimų ir geoinformatikos centrą „GIS-Centras“ ir valstybės įmonę Valstybės žemės fondą, turi didinti turimos informacijos ir duomenų valdymo, veiklos efektyvumą, optimizuojant veiklos procesus ir administravimo išlaidas, taikant inovatyvias vadybos praktikas, optimaliai paskirstant ir panaudojant turimus žmogiškuosius, materialinius ir infrastruktūros išteklius, identifikuojant rizikos veiksnius ir juos valdant, efektyviai priimant sprendimus, gerinant teikiamų paslaugų kokybę, užtikrinant kokybišką procesų, projektų valdymą,

funkcijų vykdymą ir mažinant veiklos sąnaudas. Valstybės įmonė turėtų imtis visų priemonių dėl komercinių paslaugų apimties didinimo ir siekti, kad ši komercinė veikla būtų pelninga, taip pateikti kokybiškas paslaugas vartotojams.

Ministerija tikisi, jog po 3 valstybės įmonių reorganizavimo įsteigta valstybės įmonė optimizuos savo struktūrą, darbuotojų skaičių, informacinių išteklių infrastruktūrą, atsisakys nereikalingo patikėjimo teise valdomo nekilnojamojo turto, sukurs ir valstybės įmonėje įdiegs dokumentų valdymo, buhalterinės apskaitos, darbuotojų skatinimo ir motyvavimo, rizikos valdymo sistemas, o valstybės įmonės pasirinkimas vykdyti investicijas, bus pagrįstas ir atliekamas tik įvertinus susijusias rizikas. Valstybės įmonė per 2023 m. turi parengti ir įdiegti savo vykdomų veiklų sąnaudų (išlaidų) atskyrimo ir kontrolės tvarką (valstybės įmonės sąnaudos pavestoms funkcijoms vykdyti būtų pagrįstos ir aiškiais principais atskirtos nuo kitų valstybės įmonės vykdomų komercinių veiklų).

Energijos vartojimo efektyvumo didinimas.

Valstybės įmonė turi siekti energijos vartojimo efektyvumo didinimo ir aplinkosaugos tikslų, atsižvelgdama į visų suinteresuotųjų pusių (vartotojų, darbuotojų, bendruomenės, verslo atstovų, valdžios, visuomenės ir kt.) interesus. Valstybės įmonė savo veikloje turi siekti nuolatos ir nuosekliai įgyvendinti energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones, diegiant naujesnes ir mažiau energijos vartojančias technologijas, taip pat siekti plėsti žaliosios energijos gamybą, prisidedant prie Lietuvos ir regioninių įsipareigojimų didinti elektros energijos gamybos iš atsinaujinančių energijos išteklių apimtį. Puoselėjant pagarbą visuomenei, darbuotojams ir gamtai, taip pat prisidedama prie Lietuvos energetikos inovacijų, energijos gamybos iš atsinaujinančių energijos išteklių plėtros ir energijos vartojimo efektyvumo didinimo, valstybės įmonė su Energetikos ministerija turi sudaryti energijos sutaupymo susitarimą, kuriuo įsipareigoja kasmet iki 2030 metų sumažinti savo suvartojamos galutinės energijos kiekį ne mažiau kaip 1,5 proc., savo metinio galutinės suvartojamos energijos kiekio, kurio vidurkis išvestas pagal paskutinių trejų metų, ėjusių prieš 2023 m. sausio 3 d. laikotarpio duomenis (pagal subendrintus valstybės įmonės Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro, valstybės įmonės Distancinių tyrimų ir geoinformatikos centro „GIS-Centras“ ir valstybės įmonės Valstybės žemės fondo duomenis). Siekdama minėto tikslo, valstybės įmonė turėtų atlikti energijos vartojimo auditą, susiplanuoti trumpalaikes, vidutinio ir ilgojo laikotarpio energijos efektyvumo didinimo priemones ir užtikrinti jų įgyvendinimą. Laikantis ekonominio pagrįstumo principo, valstybės įmonė nuolat investuoja į savo valdomame turte sunaudojamos energijos optimizavimą, didindama jo atsparumą, saugumą ir efektyvumą.

Valstybės įmonė taip pat turi prisidėti prie transporto sukeltos aplinkos taršos mažinimo ir, įsigydama (nuomodama) tarnybinius automobilius, įrenginius ir kitą valstybės įmonės veikloje naudojamą techniką, prioritetą teikti netaršioms (pvz., naudojančioms alternatyviuosius degalus).

Skaidrumas ir rizikų valdymas.

Valstybės įmonė turi užtikrinti, kad viešai būtų skelbiama visa teisės aktais nustatyta informacija. Valstybės įmonės veikla turi būti vykdoma skaidriai ir sąžiningai, viešieji pirkimai turi būti vykdomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo ir kitų norminių teisės aktų nuostatomis. Valstybės įmonėje turi būti įdiegtos korupcijos prevencijos priemonės ir procesai bei skiriami pakankami išteklių rizikų valdymo procesams kontroliuoti.

Valstybės įmonė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją ir duomenų

pakartotinio naudojimo įstatymo nuostatomis ir kitais duomenų pateikimą pakartotinai naudoti reglamentuojančiais teisės aktais, turi užtikrinti, kad atvertini duomenys būtų inventorizuoti, atverti ir pateikti Lietuvos atvirų duomenų portalui.

Socialinė atsakomybė ir tvarumas.

Valstybės įmonė privalo vykdyti savo veiklą pagal aukščiausius etikos ir socialinės atsakomybės standartus bei didinti darbuotojų įsitraukimo rodiklį, siekiant darbuotojų motyvacijos augimo ir užtikrinant reikalingų kompetencijų augimą. Valstybės įmonė turėtų užtikrinti darbuotojams sąžiningą ir rinkos sąlygas atitinkantį darbo užmokestį ir aplinką, atlikdama kasmetinį darbuotojų įsitraukimo vertinimą ar naudodama kitus rodiklius darbuotojų pasitenkinimui įvertinti. Valstybės įmonės valdyba ir vadovybė turėtų palaikyti nuolatinį ir konstruktyvų dialogą su darbuotojų atstovais.

Valstybės įmonės veikla turi būti paremta principais, pagal kuriuos būtų siekiama ekonominių, socialinių ir aplinkosaugos tikslų, atsižvelgiant į visų suinteresuotųjų šalių (vartotojų, darbuotojų, visuomenės, valstybės institucijų ir kt.) interesus pagal darnaus vystymosi principus. Valstybės įmonė savo veikloje turi taikyti darnumo praktikas ir jas atskleisti metinėje valstybės įmonės veiklos ataskaitoje, įtraukti į valstybės įmonės strateginį veiklos planą bei skelbti interneto svetainėje kiek to reikalauja teisės aktai.

Valstybės įmonė savo veikla turėtų saugoti ir gerinti išskirtinę reputaciją, taip pat efektyviai naudoti išorinę ir vidinę komunikaciją.

Ministerija tikisi, kad valstybėje kilus ekstremalioms situacijoms ar kitoms nenumatytoms aplinkybėms, darančioms reikšmingą poveikį visuomenės gerovei ir saugumui, valstybės įmonė bus socialiai atsakinga ir ieškos galimybių prisidėti prie valstybės veiksmų kovojant su šių situacijų ir aplinkybių padariniais.

Geroji valdysena.

Valstybės įmonė, atsižvelgdama į viešosios įstaigos Valdymo koordinavimo centro (toliau – VKC) teikiamas rekomendacijas valdysenai gerinti, turi užtikrinti efektyvią ir geriausią valdymo praktiką atitinkantį valdymą ir siekti, kad valstybės valdomų įmonių gerojo valdymo indekso vertinimo metinėse ataskaitose valstybės įmonė būtų vertinama ne žemesniu kaip A įvertinimu. Taip pat valstybės įmonė privalo vadovautis Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (toliau – EBPO) rekomendacijomis ir gerosiomis praktikomis.

Valstybės įmonė turi užtikrinti, jog nefinansiniai specializuoti veiklos matavimo rodikliai, kurių rinkinys kasmet VKC parengiamas ir pavošinamas, būtų įtraukti į strateginį veiklos planą ir pasiekti.

Valstybės įmonės pertvarka.

Siekiant didinti veiklos efektyvumą, įgyvendinant EBPO rekomendacijas, teisės aktuose nustatytus įpareigojimus ir vykdant Lietuvos Respublikos Vyriausybės protokolinį sprendimą (2022 m. rugpjūčio 24 d. pasitarimo protokolas Nr. 30), planuojama valstybės įmonę iki 2024 m. gruodžio pabaigos pertvarkyti į kitos teisinės formos juridinį asmenį (asmenis).

Valstybės įmonė turės planuoti savo veiklą, priimti visus sprendimus ir atlikti veiksmus, reikalingus sklandžiam valstybės įmonės pertvarkymui į kitos teisinės formos juridinį asmenį (asmenis).

IV SKYRIUS FINANSINIAI LŪKESČIAI

Valstybės įmonė turi užtikrinti, jog Vyriausybės patvirtinti pagrindiniai finansiniai veiklos matavimo rodikliai (ilgalaikio pelningumo, optimalios kapitalo struktūros ir pelno įmoky) bei finansiniai specializuoti veiklos matavimo rodikliai, kurių rinkinys kasmet VKC parengiamas ir paviešinamas, būtų įtraukti į strateginį veiklos planą ir pasiekti.

Valstybės įmonė turi siekti pelningos veiklos, vykdam komercinę veiklą.

V SKYRIUS ATSKAITOMYBĖ

Valstybės įmonės vadovas turi užtikrinti, kad duomenys būtų rengiami ir teikiami Ministerijai vadovaujantis Valstybės valdomų įmonių duomenų teikimo taisyklėmis ir Valstybės valdomų įmonių duomenų teikimo grafiku, patvirtintu žemės ūkio ministro 2016 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. 3D-632 „Dėl Valstybės valdomų įmonių duomenų teikimo“.

Valstybės įmonės valdyba turėtų veikti nepriklausomai, tačiau valstybės įmonė ir (ar) valdyba turi iš anksto informuoti Ministeriją apie esminius valstybės įmonės sprendimus ir vykdyti valstybės įmonės įstatų ir Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymu priskirtas funkcijas.

Esminiais sprendimais laikomi valdybos priimami sprendimai apie:

- potencialius valdybos narių interesų konfliktus;
- potencialius teisminius ginčus;
- galimus valstybės įmonės darbuotojų ar susijusių šalių sukčiavimus;
- esminius valstybės įmonės veiklos pokyčius;
- valstybės įmonės struktūros pokyčius, didesnio masto darbuotojų kaitą;
- didelius įsigijimus ar pardavimus;
- inicijuojamus naujus didesnės apimties investicinius projektus;
- galimą žalą visuomenei, gamtai, ekonomikai ar valstybės saugumui;
- spaudos pranešimus, kurie gali reikalauti Ministerijos atstovų komentarų;
- bet kokio masto korupciją ar politinę intervenciją;
- potencialias grėsmes nacionaliniam saugumui;
- kitas esmines rizikas, keliančias grėsmę valstybės įmonės veiklos tęstinumui, nacionaliniam saugumui, reputacijai.

Valstybės įmonės valdyba turėtų vadovautis protingumo principu ir informuoti apie kitus potencialiai su valstybės įmonės veikla ir interesais susijusius svarbius sprendimus.

Valstybės įmonės valdyba turi atlikti savo veiklos vertinimą ir poreikių analizę – nustatyti, kokios kompetencijos narių reikia siekiant valstybės valdomos įmonės tikslų, ir parengti praėjusių kalendorinių metų veiklos ataskaitą.